
Das Geschlecht der Hauptwörter in der Mischna. (Fortsetzung)

Author(s): H. Rosenberg

Source: *Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums*, Jahrg. 52 (N. F. 16), H. 5/6 (Mai/Juni 1908), pp. 285-301

Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/23079735>

Accessed: 01-05-2016 08:40 UTC

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at

<http://about.jstor.org/terms>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *Monatsschrift für Geschichte und Wissenschaft des Judentums*

Das Geschlecht der Hauptwörter in der Mischna.

Von H. Rosenberg.

(Fortsetzung.)

אֶתְרוֹג Citronenart, nb. Sukka III, 5 (57 a, 9) masc.
אתרוג הנזיל והיבש פסיל וני
Meila VI, 4 (184 a, 20) masc.
אתרוג גדול.

בְּאֵר Brunnen, bh. b. fem. Albr. 62. Ebenso ist auch
em. im Syr. bera, Nöldeke § 84. Im Arab. bir, Gaspari-
fMüller, § 289. Im Mand. בִּיא, Nöldeke, mand. Gramm., p.
160. Oholot V, 6 (208 a, 16) fem. בְּאֵר הַלֵּקָה; Para VIII, 11
(225 a, 10) E. p. בְּאֵר שֶׁנִּפְל לְתוֹכוֹ, richtiger bei M. und Lowe
בְּאֵר שֶׁנִּפְל לְתוֹכָהּ.

בִּיקָר (עֲמֻקָּאֵי) Käfig, Tierbehälter. Beza III, 1 (59 b, 16)
masc. לֹא כָל הַבִּיבְרִין שׁוּין.

בִּגְדֵי Kleid, bh. b. masc. Albr. 97, Negaim III, 7 (215 b,
24) masc. בְּגָדִים מִטְּמֵאִין.

בְּדִים Stangen, bh. b. m. Albr. 72, Joma V, 1 (51 a, 1)
masc. שְׁנֵי בְדִים.

בְּמֵם v. בוֹמֵם.

בּוֹר Zisterne, bh. b. masc. Albr. 52, Jebamot XVI, 4
(77 a, 24) masc. בּוֹר נְדוּל; Oholot XVI, 6 (213 b, 13) in der
Bedeutung »Grab« masc. בּוֹר שֶׁמְטִילִין לְתוֹכוֹ נִפְלִים אוֹ הַרוּגִים.

בּוֹרְגָנִים v. בּוֹרְגָנִים.

בְּזִיָּה = בְּזִיָּה Schale, nb. Tamid V, 4 masc. וְהַבִּזָּה הִיא בְּתוֹכוֹ.

- בִּמְטָח** oder **אֲבֵמָה** Vorsprung, Oholot XII, 3 (211 b, 15) masc. **אֲבֵמָה** אינו מביא את המומאה.
- רִינָה** Rinne, Kanal, nb. Erubin VIII, 10 (43 b, 1) masc.
- בֵּיבִים** העמקים, Oholot XVIII, 8 (214 b 2) masc. **בֵּיבִים** שהוא קמור.
- בֵּיצִים** Eier, bh. b. fem. Albr. 82, Beza I, 1 (58 b, 19) und an vielen anderen Stellen fem. Bechorot VI, 6 (170 b, 23) darf nicht mit Weiß: »Studien zur Sprache der Mischna, p. 106,« als Belegstelle für den männl. Gebrauch herangezogen werden, hier wird mit Lowe **שְׁתֵּי בֵיצִים** zu lesen sein. Auch Chullin XII, 3 (168 a, 10) ist keine Belegstelle für den männl. Gebrauch; hier ist nicht **בָּצִים בְּנֵי קִימָה** wie M. und Lowe, sondern mit E. p. **בָּצִים בְּנוֹת קִימָה** zu lesen.
- בֵּית** Haus, bh. b. masc. Albr. 82, Baba batra VI, 4 (120 b, 19) masc. **בֵּית** קטן und viele andere Stellen. Kelim XXIV, 3 (204 a, 14) **בֵּית אֲצִבְעוֹת טְהוּרוֹת** und **בֵּית אֲצִבְעוֹת טְהוּרוֹת** richtet sich das Prädikat nach dem Genus des Nomen rectum, vgl. Gesenius-Kautzsch, hebr. Gramm. § 146 a. Sabbath I, 5 (32 b, 18) **בֵּית** הילל מתירין ist eine constructio ad sensum.
- בֵּיתֵר** v. ביתר.
- בְּכוֹר** bh. b. masc. Der status constructus pl. ist im bh. בכרי, der st. abs. pl. kommt im bh. nicht vor. In der Mischna wird der pl. mit **וֹת** gebildet (vielleicht um eine Verwechslung mit **בְּכוֹרִים** zu vermeiden). Bechorot V, 3 (170 a, 23) masc. בכורות אחרים, und andere Stellen.
- בְּכוֹרִים** Erstlinge, bh. b. masc. Albr. 106, Bikkurim II, 4 (31 b, 4) masc. בכורים נקנין.
- בֹּמֶזֶץ** (βῶμζς) Gestell, Altar. Aboda sara IV, 6 (142 b, 30) masc. במסיות של מלכים הרי אלו אסורין.
- בְּנֵי מְעִינִין** Eingeweide, nb. Chullin III, 3 (164 b, 16) masc. נחמרו בני מעיה, אם ירוקין וג'.
- בָּסִים** (βῆσις) Postament; Kelim XXIV, 6 (203 a, 16) fem. בשסיות; vgl. auch: Krauß: Griech. und lat. Lehnwörter im Talmud etc., Teil I, p. 161 (bei Dalman irrtümlich masc.).

- בַּעֲוֹר** das Wegschaffen. Maaser scheni V, 6 (24 b, 28)
 masc. ערב יום טוב . . . היה הבעור, כיצד היה הבעור.
בָּצֵל Zwiebel, bh. n. b. Albrecht 106, Pea III, 3 (4 b, 3)
 masc. בצלים לחים. Ferner masc. Schebiit V, 4 (15 a, 9), Te-
 rumot II, 5 (18 a, 15), Nedarim IX, 8 (88 b, 28).
בֶּצֶק Teig, bh. b. masc. Albr. 99, Pesachim III, 2
 (45 a, 20) masc. בצק החרש אם יש כיוצא בו שהחמיץ הרי זה אסור.
בָּקָר Rinder, bh. b. masc. und fem. Albr. 317 ff., Sche-
 kalim V, 3 (54 b, 7) masc. »Unter בקר sind zu verstehen
 kleine und große Rinder.«
בִּירְגָן (טσούργον) Turm, Station, Maasrot III, 7 (26 b, 14)
 masc. הבורגנים והאלקטיות פטורין.
בִּרְזָל Eisen, bh. b. masc. Albr. 108, Middot III, 3 (186 b
 10) masc. שהברזל פוסל, und andere Stellen.
בֶּשֶׂר Fleisch, bh. b. masc. Albr. 72, Edujot II, 3 (137 a, 7)
 masc. בשר טמא, und viele andere Stellen.
בֵּת Name eines Maßes für Flüssigkeiten, bh. b. fem.
 und masc. Albr. 94, das in Chullin II, 3 (163 b, 26) und oft
 vorkommende (als Adv. gebrauchte) בבת אחת »auf einmal,«
 das heißt mit einem Maß ist weiblich; siehe Weiß: Studien
 zur Sprache der Mischna, p. 28.
בֵּיתֶר (ἀκρόπολις) Ortsname, Taanit IV, 6 (64 b, 28)
 fem. ונלכדה בתר.
גְּבוּל Grenzlinie, Geländer, bh. b. masc., jedoch bloß
 mit vorangegehendem Verbum, Albr. 318, Kilajim III, 1 u. 2
 (10 a, 26) masc. גבול גבוה טמא.
גְּבִין Augenbraue, nb. Bechorot VII, 2 (171 a, 20) masc.
 ר' דוסא אימר כל שנביטנו שוכבים.
גְּבִעַל Blütenkelch, bh. n. b., Albrecht 104, Para XI, 9
 (226 a, 24) masc. ישלישה גבעולין.
הָנֶבֶר Hahn, nb. Sukka V, 4 (58 a, 20) masc. קרה הנבר.
דָּג Dach, bh. n. b. Albr. 85, Maasrot III, 6 (26 b, 12)

ist mit M. und E. p. הגנות פטורין zu lesen, nicht wie Lowe
שלא יהא גג גבוה; Erubin IX, 1 u. 2 (43 b, 6) masc. גג גבוה;
Baba batra IV, 1 (119 a, 23) masc. גג בזמן שיש לו.

גדולין Wachstum, nb. Terumot IX, 6 (21 a, 26) masc.

גדולין אסורין.

גדי Böcklein, bh. b. masc. Albr. 66, Edujot III, 11

(138 a, 11) masc. גדי מקילס.

גדיש Haufe, bh. b. masc. Albr. 318, Baba kamma VI, 5

(108 b, 23) masc. המדליק את הגדיש והיה בו כלים.

גדר Mauer, bh. b. fem. und ungenügende Belegstellen

für masc. Albr. 84. In der Mischna sind Belegstellen nur
für den männl. Gebrauch vorhanden. Kilajim II, 8 (10 a, 13)

אי זה הוא גדר שהוא Kilajim IV, 3 (10 b, 30) גדר שהוא גבוה וג
גדר שנפרץ Schebiit III, 6 (14 a, 14) IV, 4 (11 a, 11) גבוה וג
גדר גבוה Erubin II, 5 (40 a, 18) גדר שיש בו עשר אבנים
Baba kamma III, 2 (106 b, 25) הגיע לגיט או לגדר מבליעו (41 b, 15)
גדר שנפל.

גושי Heuschrecke, bh. n. b. Albr. 69, Sota IX, 17 (105 b,

15) masc. גושי.

גוזל junge Taube, bh. n. b. Albr. 69, Baba mezia I, 4

(111 b, 3) masc. גוזלות מפריהין II, 3 (111 b, 25) masc. גוזלות
מקושרין.

גולל נשען Rollstein, nb. Oholot II, 4 (207 a, 8) masc.

גוף Körper, nb. Sota I, 7 (101 a, 24) masc. ושאר כל גוף

גופו מכבד Abot IV, 6 (146 b, 4) masc. לא פלט

גורל Loos, bh. b. masc. Albr. 108, Joma III, 9 (50 a, 20)

masc. שני גורלות, und andere Stellen.

גוש Kruste, bh. n. b. Albr. 108, Tohorot III, 2 (228 a, 18)

masc. גוש של זתים שנפל לתנור.

גז abgeschorene Wolle, bh. n. b. Albr. 82, Sabbath IV, 2

טומנין . . . בגדי הצמר ואין מטלטלין אותן, כיצד יעשה (33 b, 16) fem.
גזטל Baba mezia II, 1 u. 2 (111 b, 18) נוטל את הכסות והן נופלות
fem. גזי צמר הלכות; גזי צמר הבאות. Es ist nicht anzunehmen,

daß גזי der Plural von גזה ist, da גזה gewöhnlich den Plural auf גזת bildet, vgl. Jastrow: Dictionary etc., S. 237.

גָּזַר Stück, Teil, bh. n. b. Albr. 94, Schekalim VI, 6 (56 a, 12) masc. שני גזרין.

גֵּזֶר Urkunde, Scheidebrief, Edujot IV, 7 (138 b, 4) masc. גט ישן und andere Stellen.

גֵּיד Sehne, bh. b. masc. Albr. 72, Chullin VII, 4 (166 b 1) masc. שנתבשל בה גיד הנשה.

גידולין v. גידולין.

גיסטרא v. גיסטרא.

גֵּל Welle, bh. b. masc. Albr. 61, Mikwaot V, 6 (234 a, 22) masc. שנתלש גל.

גֵּל Haufe, bh. b. masc. Aboda sara III, 7 (142 b, 4) בדקו את הגל הזה ובדקוהו ומצאו בו וג'.

גֵּלָל Rad, bh. b. masc. Albr. 325, Middot V, 5 (187 b, 28) masc. גלגל נתון.

גלוסקא v. גלסקא = גלוסקין.

גֵּלִיל Bezirk, bh. n. b. Albr. 320, Sota IX, 15 (105 b, 24) masc. גליל העליון, Schebiit IX, 2 (16 b, 8) masc. גליל יחור.

גֵּלִים eine ungeformte Masse, bh. n. b. Kelim XII, 8 (198 a, 3) masc. גולמי כלי עץ טמאין.

גֵּלוֹסְקִין = גֵּלוֹסְקִין (αόλγις) feines Brod, Demai VI, 12 E. p. masc. גלוסקין אחד, קח לי גלוסקין אחד, Lowe 8 b, 28 Jaddajim I, 5 (247 a, 29) masc. גלוסקין פסולים M. Lowe, Ven. (Dagegen E. p. גלוסקין פסול); vgl. Krauß, I. Teil § 303, 3.

גָּמֶל Kamel, bh. b. masc. und fem. Albr. 72, Sabbath V, 1 u. 3 (33 b, 20) masc. יוצא הגמל; Baba kamma VI, 6 (108 b, 27) masc. גמל שהוא טעון, Baba batra II, 14 (118 b, 9) גמל טעון, Schebuot III, 8 (133 a, 13) masc. גמל שסורה. Für den weibl. Gebrauch habe ich aus der Mischna keine Belegstelle.

גֵּן Garten, bh. b. masc. und fem. Albr. 53, Menachot

X, 3 (161 a, 1) masc. גנות צריפין, Demai V, 7 (8 a, 23) fem. מננית אחרות.

גִּסְטָרָא = גוסטרא (γαστρα) Scherbe, Schale, Kelim II, 6 (193 a, 26) fem. גוסטרא שמצאת בכבשן, Kelim IV, 2 (194 a, 4) fem. גיסטרא שנתרועעה ואינה מקבלת מישקין.

גָּף bh. Wölbung, Rücken nicht belegt. Albr. 72. In bibl. Aram. Dan. 7, 6 ist גָּף in der Bedeutung Flügel weibl. konstruiert, was aber für das bh. גָּף in der Bedeutung »Wölbung« nichts beweist, denn גָּף Flügel ist fem., weil es zu den paarweise vorkommenden Gliedern gehört, welcher Grund bei der Bedeutung »Wölbung« nicht angeht; Zebachim VII, 5 (152 b, 4) יבש גִּפְּהָּ beweist dagegen das vorangehende Verbum auch den männlichen Gebrauch nicht, vgl. Gesenius-Kautzsch, hebr. Gramm. § 145 o.

גִּפְּזֵן Weinstock, bh. b. masc. und fem. Albr. 106. Folgende Stellen sind für den weibl. Gebrauch anzuführen: Kilajim III, 7 (10 b, 19), IV, 5, V, 1 (11 a, 5 u. 22); VI, 6, VII, 2 (12 a, 2 u. 14; Maasrot III, 9 (26 b, 20); Sota IX, 15 (105 b, 23); Schebuot VI, 6 (134 b, 24); Nidda IX, 13 (240 a, 15). Für den männl. Gebrauch sind anzuführen: Schebiit IV, 10 (14 b, 28), Kilajim VI, 4 (11 b, 25). M. hat: גפן שהוא מדלה, Lowe dagegen: גפן שהיא מדלה, Kilajim VII, 2 (12 a, 13). Ep. hat: גפנים גפנים, שלש גפנים, Lowe: שלשה גפנים.

גִּין Funke, nb. Baba kamma VI, 6 (108 b, 27) masc. גין שיצא; Mikwaot IX, 2 (235 b, 25) in der Bedeutung Lehm masc. וגין יוני.

גִּרְבֵּי großer Thonkrug, nb. Terumot X, 8 (21 b, 15) masc. גרב שהוא מחזיק סאתים.

גִּרְגִּיר = גרגר Beere, bh. n. b. Albr. 106, Pea VII, 4 (6 a, 21) masc. גרגר יחרי.

גִּרְגְּרוֹת Hals, bh. n. b. Albr. 80. Chullin III, 4 (164 b, 8) fem. נקבה הגרגרת או נסדקה.

גִּרוּשִׁין Verstoßung, nb. Jebamot XIII, 6. Ep. masc.

גרושין גמורין, bei Lowe fehlt der ganze zweite Teil dieser Mischna.

בשני גריס Graupe, nb. Negaim XII, 3 (220 a, 6) masc. גריסין.

גֶרֶן Tenne, bh. b. fem. und ungenügende Belegstellen für den männl. Gebrauch, Albr. 84. Für fem. sind aus der Mischna anzuführen: Pea III, 5 u. 6 (4 a, 17) שתי גרנות, Baba mezia IV, 12 (113 b, 26) und Sanhedrin IV, 3 (125 a, 8) שלש גרנות, Bechorot IX, 7 (172 b, 26) גורן עגולה, Baba batra II, 8 (118 a, 22). M. und Lowe haben: גורן קבועה, Ep.: גורן. Für den männl. Gebrauch ist anzuführen: Maasrot I, 5 (25 b, 14) איזהו גורן.

גֶשָׁמִים Regen, bh. b. masc. Albr. 325, Taanit III, 8 (64 a, 21) masc. מנטפין גשמים.

גֶשֶׁר Brücke, nb. Erubin IX, 4 (43 b, 17) masc. גשרים המפולים.

גֵּת Kelter, bh. b. fem. Albr. 88, Maasrot I, 7 (25 b, 23) fem. גת העלינה, Baba mezia IV, 12 (113 b, 26) fem. חמש גתות, Para IV, 2 (223 a, 20) גתות או בשתי גתות, שרפה חוץ מגתה או בשתי גתות.

דָּבָר Pest, bh. b. masc. Albr. 102, Abot V, 8 (147 b, 6) דבר בא לעולם.

דָּבָר Wort, bh. b. masc. Edujot VI, 2 (139 b, 7) masc. דבר אחר.

דְּבוּר Ausspruch, Rede nb. Abot VI, 3 masc. דבור אחד.

דְּבִשׁ Honig, bh. b. masc. Albr. 82, Machsirim VI, 4 (243 b, 12) דבש דבורים דבש צוועי טהיר ומותר באכילה.

דָּג Fisch, bh. b. masc. Albr. 70, Bechorot I, 2 (168 b, 7) masc. דג טמא שבלע וכו'.

דָּגָן Getreide, bh. b. masc. Albr. 318, Kilajim V, 7 (11 b, 9) דגן תרלק beweist den männl. Gebrauch nicht. Diese Stelle ist zu übersetzen: »Ist Getreide gewachsen, so verbrenne man es«; vgl. Gesenius-Kautzsch, hebr. Gramm., 27. Aufl., § 121 a.

זִיטֶזֶ *Zitze*, *mamma*, bh. n. b. Albr. 78, Bechorot VII, 5 (171 a, 28) masc. דְּרִי שׁוֹכְכִים *Joma* III, 10 (50 a, 21) masc. שְׁנַיִם עֶשֶׂר דָּר.

דִּכְנָן v. דִּכְנָן.

שֵׁתִי *Seite*, *Wand*, nb. *Joma* II, 7 (47 b, 22) fem. וְשֵׁתִי הַרְפְּנוֹתָ *Tamid* III, 1 (188 b, 22) fem. דְּרִיפָּה *IV*, 3 (189 b, 12) fem. דְּרִיפָּה הִימְנִיתָ. Ebenso ist auch fem. im Syr. *daphnā*, im Mand. *Nöldeke*: Syr. Gramm. § 84; mand. Gramm. S. 157. קְרָקְרִיתִיהֶן דִּפְנוֹתֶיהֶן יוֹשְׁבֵינָן שְׁלֹא כְּסוּמִכִּים *Kelim* II, 2 (193 a, 11) beweist den männl. Gebrauch nicht unbedingt. Von קְרָקְרִיתִיהֶן kann eine sing. Form קְרָקְרִי angenommen werden, (wie ja קְרָקְרִי, aus dem es contrahiert ist, auch den Plural קְרָקְרִיעוֹת bildet) wonach sich das Prädikat richtet; vgl. Gesenius-Kautzsch, hebr. Gramm. § 146 d.

דִּוְפֶקֶן *Stein*, welcher den runden Verschlussstein des Felsengrabes am Wegrollen hindert, bh. nb. *Oholot* II, 4 (207 a, 8) masc. אִיזִיהוּ הוּא דְּוִפֶקֶן אֶת שֶׁהַגּוֹלָל נִשְׁעָן עָלָיו אֲבָל דְּוִפֶקֶן דְּוִפֶקֶן מִדְּוֹר.

דְּוֹר *Zeitalter*, *Generation*, bh. b. masc. *Edujot* I, 4 (136 a, 21) masc. לְדוֹרוֹת הַבָּאִים, und viele andere Stellen.

חֲדוּת v. דוּת.

דִּינָה *Tinte*, bh. n. b. Albr. 93, Abot IV, 25 (146 b, 21) fem. דִּינָה כְּתוּבָה.

דִּינִיטִי *(δῖνιτι)* *Stockwerk*, *Zimmer*, *Sabbat* XI, 2 fem. שְׁתֵּי דִינִיטוֹת זֶה כְּנֶגֶד זֶה *Erub*. VIII, 11 (43 b, 4) fem. דִּינִיטָא אַחַת.

דִּינִיטִי *Eckstück*; *Erubin* II, 1 (40 a, 4) masc. דִּינִיטִי נִרְאִין.

דִּין *Rechtssache*, *Gesetz*, bh. n. b. *Meila* I, 2 (182 b, 22) masc. דִּין הוּא.

דִּינָר v. דִּינָר.

דִּינִיטִי *(קְוֶרְהוֹלְץ)* *Querholz*, *Kelim* XX, 3 (202 a, 6) masc. דִּינִיטִי חֲבוֹר לְמִטָּה.

דִּפְתָּרָא v. דִּפְתָּרָא.

- דִּיתִיקִי (δαΐτικῆ) Testament, Baba batra VIII, 6 (121 b, 17) fem. דיתיקי קשורה.
- דוכן נהון Erhöhung (auf dem Herde) nb. Kelim VII, 2 (195 a, 19) masc. דוכן שיש בו בית קיבול קדירות טהור וכו'.
- דוכן Tribüne, nb. Middot II, 6 (186 a, 11) masc. דוכן נהון.
- דלי Schöpfgefäß, bh. n. b. Albr. 88, Kelim XIV, 1 (198 b, 8) masc. דלי כרי למלאות בו. Kelim XIV, 3 (198 b, 16) masc. דלי גדול.
- Mikwaot VI, 2 (234) masc. דלי שהוא מלא. Das arab. *ist jedoch überwiegend weiblich*, vgl. Caspari-Müller: Arab. Gramm., 4. Aufl., § 284.
- דלדול Fetzen, herabhängendes Fleisch, nb. Negaim VI 7 (217 a, 21) masc. דלדולין אינן מיטמאין.
- דליל Gewinde, nb. Baba kamma II, 1 (106 a, 26) masc. דליל קשור.
- דלעת יונית Kürbis, nb. Kilajim II, 11 (10 a, 23) fem. דלעת יחירת. Der Plural von דלעת ist und wird männl. gebraucht. Kilajim III, 7 (10 b, 20) הנמיעות והדלועין מצטרפין (13 a, 30) שלשה דלועין.
- דלף Traufe, bh. b. masc. Albr. 85, Machschrin IV, 4 (242 a, 15) masc. שירד דלף.
- דם Blut, bh. b. masc. Albr. 72, Sota IX. 6 (105 a, 16) masc. דמים מודיעין. דם מתכפר. Baba batra V, 1 (120 a, 3) masc. דמאי Zweifelhaftes, nb.; Demai I, 2 (7 a, 5) masc. אין לו חומש.
- דִּינָר (δηνάριον) Denar; Kelim VII, 7 (198 a, 4) masc. דִּינָר. Schebuot VI, 7 (135 a, 5) masc. חמשה דינרים.
- דף Brett, Kolumne, nb. IX, 7 (98 b, 11) masc. ברף השני.
- דִּפְתָּרָא (διδυμῶνα) zum Schreiben präparierte Haut. Gittin II, 4 (94 b, 24) masc. אין כתבין . . . ולא על הדפתרא מפני שהוא יכול להודיף.
- דִּרְדֵּךְ Weg, bh. b. fem. und masc. Albr. 54. Für den weibl. Gebrauch sind anzuführen: Bikkurim II, 5 (31 b, 6),

Babe batra VI, 7, Makkot II, 5 (130 b, 2), Aboda sara I, 4 (141 a, 9), Abot II, 1 (144 b, 1), Kidduschin I, 1 (98 b, 28). M. hat fem. **שְׁלֹשׁ דְּרָכִים**, שְׁתֵּי דְּרָכִים; Lowe und Ep. masc. **שְׁלֹשָׁה דְּרָכִים**. Als sichere Belege für den männlichen Gebrauch sind anzuführen: Bikkurim II, 6 (31 b, 8), Ketubot II, 11 (78 b, 17).

דְּרָכֹנוֹת = דְּרָכֹמוֹנוֹת Darike, bh. n. b. Albr. 95, Baba batra X, 4 **דְּרָכֹנוֹת** אין פחות משנים. Die Talmud-Handschrift in Hamburg hat jedoch hier: **אין פחות משתים**; vgl. Rabbinowicz: *Variae-Lectiones*, Band XI, p. 93.

דָּת Gesetz, bh. b. fem. Albr. 98, Ketubot VII, 6 (81 a, 13) fem. **דָּת** היא דת.

הָדָם Myrte, bh. b. masc. Albr. 104, Sukka III, 2 (57 a, 2) masc. **הָדָם** הגוול והיבש פסול.

הִיכָל Palast, bh. b. masc. Albr. 83, Middot IV, 7 (187 b, 11) masc. **הִיכָל** צר מאחריו, Kelim I, 9 (192 b, 28) masc. **הִיכָל** מקורש ממנו.

הַלֵּל das Hallel, nb. Taanit III, 9 (64 b, 1) masc. **הַלֵּל** גדול.

הַמָּסֶס (ῥῥακς) erster Magen der Wiederkäuer, Chullin III, 2 (164 b, 11) **הַמָּסֶס** ובית הכוסות שנקבו זה בזה.

הַעֵלֶם das Vergessen, nb. Sabbath XII, 4 (36 a, 19) **הַעֵלֶם** אחד, Sabb. XII, 6 (36 a, 26) **הַעֵלֶם** שתי העלמות beweist den weibl. Gebrauch von **הַעֵלֶם** nicht. **הַעֵלֶם** kann auch der Plural von **הַעֵלֶם** sein. Übrigens hat Lowe auch hier: **שני העלמות**.

הוֹצֵץ roher Flachsstengel, nb. Pea VI, 5 (5 b, 18) masc. **הוֹצֵץ** שני הוצני פשתן.

הָר Berg, bh. b. masc. Albr. 60, Chagiga I, 8 (67 a, 20) masc. **הָר** התלויין.

הַדְוִי Bekenntnis, nb. Schebuot I, 7 (132 a, 27) masc. **הַדְוִי** של פר מכפר.

הַלֵּד Sprößling, Kind, bh. b. masc. Albr. 66, Jebamot IV, 2 (71 a, 5) masc. **הַלֵּד** כשר.

- נֶסֶת (ἔσθ) Gewohnheit, Menstruation, Nedarim IX, 9 (89 a, 1) fem. **כך היא וסתו של פלוני**.
- וֶרֶד (ῥόδον) Rose, Schebiit VII, 7 (15 b, 30) masc. **ורד חדש**.
- זָבוּב Fliege, bh. n. b. Albr. 69, Abot V, 5 (147 a, 24) masc. **לא נראה זבוב**.
- זָבַח Schlachtopfer, bh. b. masc. Albr. 100, Sebachim I, 3 (149 b, 18) masc. **הזבחים הנאכלים**, Menachot II, 4 (157 a, 12) masc. **זבח מפגל**.
- זָבֵל Dünger, nb. Chullin VI, 7 (166 a, 19) masc. **זבל הרק**.
- זָה Hülse, bh. n. b. Albr. 104, Nasir VI, 2 (92 a, 30) masc. **זגים אלו הפנימים**.
- זֹנָה (ζῶνη) Genosse, Rosch ha-Schana II, 6 (61 a, 26) masc. **זוג שבת ראשון**, Joma VI, 1 (51 b, 7) masc. **זוג אחר**.
- זָהָב Gold, bh. b. masc. Albr. 108, Baba mezia IV, 1 (113 a, 19) masc. **וזהב אינו קונה וכו'**.
- זֹרֶן die Haut, welche das Glied des männlichen Tieres umschließt, nb. Bechorot VI, 5 (170 b, 20) masc. **נפגם הזרן**.
- זֶרֶן Schelle, nb. Sabbath V, 4 (33 b, 28) masc. **ולא זוג אף**.
- על פי שהוא פקוק**.
- זֹז Zuz, Silberdenar, nb. Terumot X, 8 (21 b, 16) masc. **עשרה זוז**.
- זֵיר Glanz, nb. Sota IX, 15 (105 b, 10) masc. **בטל זיו החכמה**.
- זִיז Vorsprung (in bh. in der Bedeutung »sich Regendes« belegt masc. Albr. 318). Oholot XII, 3 (211 b, 17) masc. **הזיז העליון מביא את טומאה**.
- זֵית Olive, bh. b. masc. Albr. 104, Edujot IV, 6 (138 a, 27) masc. **זיתים מגלגלים**, Uksin II, 1 (249 b, 8) **זיתים שכבשין**.
- בשרביהן טהורים**.
- זֵיתִים v. זיתים.
- זְכוּכִית Glas, Krystall, bh. n. b. Albr. 96, Sabbath VIII, 6 (35 a, 5) **זכוכית כרי לגרור כו** ist das suff. 3. pers. sing. nach Gesenius-Kautzsch, hebr. Gramm., 27. Aufl., § 135 o. zu

beurteilen. Der weibl. Gebrauch ist dagegen gesichert im Talmud Babli, Megilla VI a.

זמן eine bestimmte Zeit, bh. n. b. Albr. 44, Schebiit I, 1 (13 a, 14) masc. זמן יהוה וכי, Maaser scheni V, 7 (25 a, 14) masc. בזמן הזה, Nedarim VIII, 3 (88 a, 7) masc. זמן קבוע. **זנב** Schwanz, bh. b. masc. Albr. 81, Bechorot V, 3 (170 a, 24) masc. und fem. היו התינוקות מישחקין בשדה. וקישרו זנבות טלאים זה לזה ונפסקה זנבו של אחד מהן נפגם. Ep.: נפגמה הזנב, Lowe: נקבה הזנב, M. hat: 5 (170 b, 20). Ferner sind für den weibl. Gebrauch anzuführen: Bechorot VI, 9 (171 a, 4) זנב שהיא דומה, VI, 11 (171 a, 8) זנב העגל שאינה מגעת. Ferner ist weibl. im Syr. *dunbā*, Nöldeke syr. Gramm. § 84, im Mand. *דינבא*, Nöld. mand. Gramm. p. 158. Albrecht nimmt daher auch für das bibl. Hebr. den weibl. Gebrauch als den ursprünglichen an.

זפק (ζωσφοζ) Kropf, Chullin III, 4 (164 b, 19) masc. ניקב הזפק.

זפח Pech, bh. b. fem. Albr. 110, Kelim X, 5 (106 b, 30) וזפת יסלה עומדת.

זקן Bart, bh. b. fem. und ungenügende Belege für masc., vgl. Albr. 74, Sanhedrin VIII, 1 u. 4 (127 a, 12 u. 26) masc. זקן התחתון, Negaim 219 a, 12) masc. אי זה הוא זקן מפרק. של לחי עד פיקה של גרגרת. Für den weibl. Gebrauch habe ich aus der Mischna keine Belegstelle.

זרז = זיריז Gurt, nb. Kelim XXIII, 2 (202 a, 30) masc. אילו טמאים משם מרכב זרז האשקלויני.

זרע Same, bh. b. masc. Albr. 103, Pea II, 1 (4 a, 9) masc. זרע אחר.

זרענים Gemüse, Pflanzensamen, bh. n. b. Albr. 103, Kilajim II, 2 (9 b, 24) masc. זרעוני גנה שאינן נאכלים מצטרפין. חמשה זרעונים, und andere Stellen.

זיתום (ζιτύς) Gerstenbier, Pesachim III (45 a, 17) masc. זיתום המצרי.

חָבֵל Strick, Seil, bh. b. masc. Albr. 89, Mikwaot X, 5 (236 a, 27) masc. חבל שהוא קשור וכו'. Erubin I, 9 (39 b, 16) masc. שלשה חבלים und andere Stellen.

חֶבְתִּים Pfanngebäck, bh. n. b. Albr. 320, Menach. XI, 3 (161 b, 11) fem. חביתי כהן גדול לישתן ואפייתן בפנים ודוחות וכו'. Menachot IV, 7 (158 a, 10) Ep. und Lowe haben: חביתי כהן: לא היו באים; M. hat hier: גדול לא היו באים.

חֶבֶב Heuschrecke, bh. b. masc. Albr. 68, Aboda sara II, 7 (141 b, 28) masc. חגבים מן הסלילה אסורין מן האפותק פיתורין und andere Stellen.

חֲדָרִיד Schnitt, Zacken, nb. Kelim IV, 3 (194 a, 6) masc. חדרדים יוצאין.

חֲדוּת Cisterne, unterirdische Aushöhlung, nb. Oholot XI, 8 (211 b, 2) masc. טהור והמנורה טמאה וכו' אומרין אף חדות¹⁾ טהור והמנורה טמאה וכו' אומרין אף מנורה טהורה.

חֶדֶר Zimmer, bh. b. masc. Albr. 83, Oholot VIII, 6 (209 b, 17) masc. שני חדרים שהם פתוחין.

חֶדֶשׁ Neumond, Monat, bh. b. masc. Albr. 46, Schebiit X, 2 (17 a, 8) masc. היה החדש מעובר und viele andere Stellen.

חוּט Faden, Schnur, bh. b. masc. Albr. 89, Kelim XXVII, 8 (204 b, 28) masc. חוט אחד; Sabbath VII, 2 (34 b, 8) masc. שני חוטין.

חוּטָם Nase, nb. Bechorot VI, 4 (170 b, 17) masc. חוטמו שני חוטמין דקין. Sukka IV, 9 (57 b, 30) masc.

חול Sand, bh. b. masc. Albr. 108, Chullin VI, 7 (166 a, 19) masc. חול הדק.

חוצפא v. חוצפא.

חור Loch, bh. n. b. Albr. 96, Maasrot V, 7 (27 b, 1) masc. חורי הנמלים שלנו בצד הערימה החייבת חייבים.

חורר albugo, der weiße Staar; nb. Bechorot VI, 3 (170 b, 13) masc. חורר קבוע.

¹⁾ Dies ist die Leseart von M., Ep. Lowe und Ven.

חֹתֶם Siegel, Stempel, bh. b. masc. Albr. 96, Sanhedrin IV, 5 (125 a, 25) masc. **חֹתֶם אֶחָד**, Schekalim V, 4 (54 b, 5) ist nicht **אֶרְבַּע חֹתָמוֹת** wie Ep., sondern mit Lowe: **אֶרְבַּע חֹתָמוֹת** zu lesen.

חֲזִיר Schwein, bh. b. masc. Albr. 67, Oholot XVIII, 8 (214 b, 4) masc. **חֲזִיר וְחִילָרָה יִכּוּלִים וְכוּ'**.

חַטָּא Vergehung, bh. b. masc. Albr. 67, Abot V, 18 (148 a, 2) **אֵין חַטָּא בֹא עַל יָדוֹ**.

חֶטֶה bh. n. b. Albr. 105, Baba batra V, 6 (120 a, 19) fem. **חֶטֶה** und viele andere Stellen fem. Kilajim I, 9 (9 b, 14) ist nicht wie Ep.: **שְׁנֵי חֶטֶיִם**, sondern mit Lowe: **שְׁנֵי חֶטֶיִם** zu lesen.

חֶטֶן = **חֶטֶן** Zahnreihe, nb. Bechorot VI, 4 (170 a, 17) fem. **חֶטֶן הַפְּנִימִיּוֹת**, VI, 12 (171 a, 12) fem. **חֶטֶן הַחֲצוֹנוֹת**.

חֵיל Vormauer, Vorraum, bh. n. b. Kelim I, 8 (193 b, 23) masc. **חֵיל מְקוֹדֵשׁ**.

חֶלֶב Milch, bh. n. b. Albr. 99, Aboda sara II, 6 u. 7 (141 b, 22) masc. **חֶלֶב שֶׁחֲלָבֵי גִי**, Kelim VIII, 11 (196 a, 10) masc. **הָאִשָּׁה יִשְׁמָטָה חֶלֶב מִדְּרֵיהּ**.

חֶלֶב Fett, bh. b. masc. Albr. 72, Pesachim VII, 5 (47 a, 16) masc. **חֶלֶב קִיּוֹם**, Sabbath XV, 3 (37 a, 3) masc. **חֶלֶבֵי יֶשֶׁבֶת** קִרְיָבִי.

חֶלּוֹן Fenster, bh. b. fem. und ungenügende Belege für masc. Albr. 86, Sukka V, 8 (58 b, 16) fem. **חֶלּוֹנָה סְתוּמָה**, Baba batra III, 6 (119 a, 7) fem. **חֶלּוֹן הַמַּצְרִית שֶׁאֵין רֹאשׁוֹ**, Oholot XIII, 1 (212 a, 5) fem. **חֶלּוֹן** **שֶׁל אָדָם יִכּוּל לִיכָנס לְתוֹכָהּ**, Oholot XIII, 2 (212 a, 10) Ep.: **חֶלּוֹן שֶׁהוּא לְאֹרֶר**. Lowe hat hier: **חֶלּוֹן שֶׁהוּא לְאֹרֶר**. Für den männl. Gebrauch ist anzuführen: Makkot I, 9 (120 a, 30) **חֶלּוֹן זֶה** Oholot XIII, 2 (212 a, 10) **חֶלּוֹן הַתַּחְתּוֹן**.

חֶלּוֹק Untergewand, nb. Kelim XXIX, 2 (205 b, 23) masc. **חֶלּוֹק אֶחָד**, Nidda VII, 2 (239 a, 11) masc. **חֶלּוֹק זֶה**.

חָלִי Krankheit, bh. b. masc. Albr. 102, Gittin VII, 3 (97 a, 21) masc. חולי הראשון und andere Stellen.

חָלִיל Flöte, bh. n. b. Albr. 92, Sukka V, 1 (58 a, 8) masc. חליל חמשה ששה זה חליל של בית. Ferner masc. Ketubbot IV, 3 (79 b, 3), Erachin II, 4 (178 b, 4) שני חלילים.

חֶלְמוֹן Eidotter, nb. Terum. X, 12 (21 b, 26) masc. חלמון שלה אסור מפני שהוא בולע.

חֶלֶק Teil, Anteil, Portion, bh. b. masc. Albr. 53, Ketubbot VI, 1 (80 b, 9) masc. שני חלקים.

חֶמֶז Esel, epicoen, bh. b. masc. und fem. Albr. 68. Für den männl. Gebrauch sind aus der Mischna anzuführen: Sabbath V, 2 und 4 (33 b, 22) חמור יוצא, Baba mezia II, 9 (112 a, 18) masc. חמור וכליו, Baba batra V, 2 (120 a, 5) masc. חמור לא מכר את החמור לא מכר את כליו. Baba kamma X, 2 (110 b, 21) M. Ep. haben: חמור אחר, Lowe hat: חמור אחרת. Als sichere Beispiele für den weibl. Gebrauch sind anzuführen: Baba mezia V, 4 (114 a, 18) חמור עד שתהא טוענת, VI, 3 (114 b, 20) חמור כשתהא, VII, 4 (115 a, 23) חמור להוליכה וכו' השוכר את החמור להביא, Aboda sara V, 1 (143 a, 23) פורקת וכו' חמור שלא ביכרה וילדה, Bechorot I, 2 (168 b, 3) עליה וכו' Demnach ist die Emendation Albrechts p. 68 nicht nötig.

חֶמֶץ Gesäuertes, bh. b. masc. Pesachim III, 3 (45 a, 24) masc. לא זה הוא חמץ.

חֶמֶץ Essig, bh. n. b. Albr. 99, Aboda sara V, 2 (143 a, 28) masc. חומץ שנפל וכו'.

חֶמֶש der Fünfte, bh. n. b. Albr. 100, Baba kamma IX, 12 (110 b, 17) masc. חומש מעקב, Baba mezia IV, 8 (113 b, 10) masc. חמשה חומשין.

חֶמֶת Schlauch, bh. n. b. Albr. 88, Edujot V, 1 (138 b, 27) fem. חמת בית שמאי אומרין צרורה עומדת וכו', Kelim XXIV, 11 (203 a, 24) fem. שלש המות, Kelim XXVI, 4 (204 a, 20) fem. המות צרורות וכו' und andere Stellen.

חֶנוֹת Laden, bh. n. b. Albr. 83, Toharot VI, 3 (230 a, 6)

ist nicht wie Ep.: חנות שהוא טמא ופתוח לרשות הרבים, sondern mit Lo we: חנות שהוא טמא ופתוח וגוי zu lesen, also: fem.

אכל (21 b, 21) Terumot X, 9 חסית Zwiebelpflanze, nb. חסית? „מיץ“ zu ergänzen: „אכל מיץ חסית וכו“?

חפץ hohle Hand, bh. n. b. Albr. 77, Joma IV, 4 (50 b, 18) ist מלא Substantiv und steht im st. const. zu חפניו. Im Syr. ist huphnā fem. Nöldeke § 84. Ebenso auch im Midrasch rabba zu Genesis section 5.

חפץ Sache, bh. b. masc. Baba mezia IV, 10 (113 b, 19) masc. זה חפץ.

חפץ Krug, Becken, Kelim II, 2 (193 a, 13) masc. חפצים גדולים.

חופץ Frechheit, Sota IX, 10 (105 b, 23) masc. חופץ יסני.

חצי Hälfte, bh. b. masc. Albr. 93, Chullin II, 1 (163 b, 22) masc. חצי אחד, Menachot IV (158 a, 14) masc. חציים.

חצר Vorraum eines Hauses, bh. b. fem. Albr. 49, Maasrot III, 5 (26 b, 8) fem. חצר היא חייבת וכו. Ferner fem. Erubin IV, 6 (41 a, 21) חצרות פתוחות זו לזו, Baba batra I, 5 u. 6 (117 b, 15) חצרות ראיות, und viele andere Stellen.

חרב Schwert, bh. b. fem. Albr. 91. Ebenso auch im Mand. Harbā, vgl. Nöldeke, mand. Gramm. p. 156 und Syr. Gramm. § 84. Sota VIII, 5 (104 b, 15) fem. חרב שלופה.

חרדל Senf, nb. Kilajim I, 2 (9 a, 1) masc. חרדל המצרי.

חרוב Johannisbrot, nb. Pea II, 4 (4 a, 14) masc. חרובים. כל הרואים זה את זה, und andere Stellen.

חרחר scharfes Eisen, nb. Kelim XIII, 3 (198 a, 19) masc. חחרור שנפגם.

חרחר Entzündung, bh. n. b. Albr. 102, Tebul Jom I, 3 u. 4 (245 b, 25) masc. חחרור פחות מכאצבע.

הָרִיץ Einschnitt, Graben, im bh. הָרוץ n. b. Albr. 90 Kilajim II, 8 (10 a, 13) masc. הָרִיץ שהוא עמוק וכו'.

הָרֶם Netz, bh. n. b. Albr. 93, Kelim XXIII, 5 (203 a, 6) masc. הָרֶם טַמֵּא.

הָרֶשׁ Thon, in der Mischna auch הָרֶם geschrieben, bh. b. masc. Albr. 108, Kelim III, 4 (193 b, 16) masc. וְהָרֶשׁ נופלים. Sota II, 2 (101 b, 15) und Negaim XIV, 1 (221 a, 6) היה מביא פיילי של חרש הָרֶשׁ beweist nicht den weibl. Gebrauch; hier ist zu übersetzen: »Er brachte eine neue Trinkschale von Thon« so daß הָרֶשׁ sich auf פיילי beziehe. Diese Konstruktion ist eine Imitation von Bh. wo das Adjektiv eines Nomen regens stets nach dem Genitiv zu stehen kommt; vgl. Gesenius-Kautzsch, hebr. Gramm., 27. Aufl., § 132 a; vgl. auch Nöldeke, syr. Gramm. § 211 B am Schlusse.

הָרֶצְנִים Weinbeerkerne, bh. n. b. Albr. 107, Nasir VI, 2, (92 a, 29) masc. הָרֶצְנִים אלו הָרֶצְנִים.

הָרֶבֶר Nabel, bh. n. b. Albr. 80, Bechorot VII, 5 (171 a, 29) masc. הָרֶבֶר יוצא.

הָרֶפֶל Früchte, die der Zehnteabgabe pflichtig sind, nb. Chullin III, 10 (28 b, 23) masc. הָרֶפֶל אוסר.

הָרֶמֶס v. טַמֵּא.

הָרֶפֶס v. טַמֵּא.

הָרֶבֶל (τάβλα) Tafel, Brett, Kelim II, 7 (193 a, 29) fem. הָרֶבֶל מלאה, Oholot XV, 1 (212 b, 23) fem. הָרֶבֶל אינן מביאות.

הָרֶחֹל Milz, nb. Tamid IV, 3 (186 b, 18) masc. הָרֶחֹל מלוי.

הָרֶיץ Tünche, bh. n. b. Albr. 87, Kelim V, 11 (194 b, 20) masc. הָרֶיץ יכול השיח לעמוד.

(Fortsetzung folgt.)

